

Bedre Byrumsskik – hvordan mobilitet kan løfte byrum

Ditte Bendix Lanng, ditl@niras.dk
NIRAS

Anne Sofie Elgaard Sørensen, ases@syddjurs.dk
Syddjurs Kommune

Workshoppens baggrund og formål

Formålet med workshopen 'Bedre Byrumsskik – hvordan mobilitet kan løfte byrum' er at sætte fokus på de hensyn, dilemmaer og muligheder, der opstår i omdannelsesprojekter i store og små byer, hvor både bykvalitet og mobilitet er på spil. Workshopen vil derigennem inspirere til, hvordan mobilitet kan være med til at løfte kvaliteten af byrum i danske byer.

Vi ser ind i en fremtid, hvor danske byrum og byer er under forandring. For eksempel oplever vi i mange danske bymidter en funktionsudtømmning, der bl.a. skyldes affolkning i småbyerne, ændrede handelsmønstre og nye mobilitets- og pendlingsmønstre (Bolig- og planstyrelsen, 2021). Andre steder – ofte i de store byer - er der stort pres på byens rum, når fx byliv, træer, flere forskellige mobilitetsformer og andre praktiske faciliteter kæmper om pladsen. Der er tale om komplekse problemstillinger, der slet ikke ser ens ud overalt, og som kræver gennemtænkte, tværfaglige løsninger, nye samarbejdsformer og konkret handling.

Workshopen henvender sig til byudviklingens mange aktører, herunder kommunale medarbejdere, politikere, borgere, ildsjæle og rådgivere - alle folk, som arbejder med og bevæger sig i det store spændingsfelt i byudviklingen, hvor mobilitet er et vigtigt tema. Sammen med sessionens deltagere, håber vi på at sætte ild under en aktuel og dilemmafyldt diskussion om, hvem der har retten til byens rum, og hvordan disse skal indrettes i fremtiden.

Vi håber derigennem, at workshopen kan være med til at fremme en vigtig debat om mobilitetens rolle i byudviklingen. Konkret sigter workshopen mod en fælles formulering af *10 dogmer for bedre byrumsskik* i spændingsfeltet mellem mobilitet og byrumskvalitet.

Program

Workshopen består af fire korte oplæg samt en fælles workshoppesession. Oplæggene giver indblik i en række af de hensyn, udfordringer og muligheder, der findes i konkrete omdannelsesprojekter i forskellige danske og udenlandske kontekster, hvor både mobilitet og byrumskvalitet er på spil. I

workshopdelen sættes oplæggene i spil sammen med workshopdeltagernes erfaringer og perspektiver, og vi udarbejder i fællesskab 10 dogmer for bedre byrumsskik.

Oplæg 1: Introduktion til workshoppen – mobilitet og byrum

Ditte Bendix Lanng, NIRAS

På det første oplæg vil Ph.d. og seniorspecialist i NIRAS, Ditte Bendix Lanng, give en generel introduktion til workshoppen og temaet. Inspiration til workshoppen findes dels i landsforeningen *Bedre Byggeskik*, der i 1915 opstod som en reaktion på dårlig kvalitet i byggeriet, og dels i bogen *Bedre Byskik* fra 2021 af Andersen og Møller, der rummer en aktuel kritik og bekymring på de danske byers vegne. Begge initiativer rummer imidlertid også tydelige retninger for fremtiden – for hhv. en forbedret bygningskultur samt 10 dogmer for en mere demokratisk, fællesskabsorienteret og bæredygtig byskik. På tilsvarende vis vil vi på denne workshop forsøge at indkredse de vigtigste problemstillinger og give et bud på en forbedret byrumsskik i spændingsfeltet mellem mobilitet og byrumskvalitet.

Oplæg 2: Sammen bygger vi byen – tværfaglighed i byudvikling

Anne Sofie Elgaard Sørensen, Syddjurs Kommune

På dette oplæg vil Anne Sofie Sørensen, projektleder for den strategiske indsats 'Hornslet i Udvikling', fortælle om, hvordan Syddjurs Kommune har organiseret og struktureret byudviklingen i Hornslet under en samlet og helhedsorienteret 'paraply'. I oplægget vil der blive lagt vægt på effekten af tidlig inddragelse, styrken i et tydeligt, strategisk ophæng og hvordan det er lykkedes Syddjurs Kommune at sammentænke udviklingen på tværs af kommunens områder. Alt sammen, for at støbe fundamentet for nye måder at arbejde med byudvikling, mobilitet og bedre byrum i Hornslet.

Oplæg 3: Erfaringer med mobilitetseksperimenter i Aarhus

Charlotte Kjær, Aarhus Kommune

På dette oplæg vil landskabsarkitekt Charlotte Kjær fra Aarhus Kommune fortælle om kommunens omfattende arbejde med at integrere byrumskvalitet og mobilitet, herunder i mobilitetseksperimenter i midtbyen, hvor konkrete løsninger og ændrede anvendelser testes af, samt det strategiske arbejde med at løfte byrummenes liv og brug mange steder i kommunen. Det har givet et væld af erfaringer med dilemmaer, udfordringer og muligheder, som kan være lærerige og inspirerende i andre byer.

Oplæg 4: Active Cities – human-centric design of mobility hubs

Tina Vestermann Olsen, Aalborg Universitet

På det sidste oplæg vil Ph.d. og lektor Tina Vestermann Olsen, Aalborg Universitet, fortælle om Interreg-projektet Active Cities, der med deltagelse af en række europæiske byer, forskningsinstitutioner og NGO'er søger at øge andelen af aktiv mobilitet for at opnå mere bæredygtig multimodalitet. Gang og cyklisme er gamle og velafprøvede mobilitetsformer – og tilmed sunde og emissionsfri. Men de er i tilbagegang eller stagnerende i de fleste byer, og gader og byrum er ofte bil-centrerede, snarere end menneske-centrerede. Oplægget vil fokusere på AAUs forskning i design af knudepunkter, hvor aktiv mobilitet i særlig grad tilskyndes. Arbejdet inkluderer pilotprojekter i Bergen, Lille, Mechelen og Aarhus, samt udarbejdelsen af en tværfaglig effektevalueringsmodel for knudepunkter.

Workshop: 10 dogmer for Bedre Byrumsskik

Alle deltagerne, faciliteret af Anne Sofie Elgaard Sørensen og Ditte Bendix Lanng

I fællesskab drøfter vi hensyn, udfordringer og muligheder i spændingsfeltet mellem mobilitet og byrumskvalitet, og vi formulerer 10 dogmer for Bedre Byrumsskik. Et foreløbigt oplæg til diskussion og videreudvikling fremgår nedenfor:

10 dogmer for Bedre Byrumsskik – i spændingsfeltet mellem mobilitet og byrumskvalitet (en tragt: strategi > stedsnær)

1. Klare politiske visioner – *evnen til at sige ja og nej*
2. Strategisk fundament – *analyser, strategier og metoder som grundsten i udviklingen, strategiske pejlemærker*
3. Tydelig organisering – *hvem bestemmer hvor og hvornår?*
4. Samarbejde på tværs af kommunen – *nedbryder siloer, helhedsorienteret udvikling*
5. Inddragelse af byens aktører, også de frivillige – *privat-offentlige bysamarbejder, husk ejendomsejerne og frivillighedens stærke hænder, vi bygger byen sammen*
6. Eksperimenter – *afprøv og lær undervejs*
7. Stedsnær udvikling – *dyrk byrummets skævheder, byrummets DNA*
8. Mobilitet som løftestang – *bevægelsesrum og leverum*
9. Bæredygtige byrum – *natur, vand, genanvendelse*
10. Vi kan ikke styre alt – *giv plads til det der sker undervejs og lad jer ikke styre af gamle planer og visioner*

Forslag til emneindplacering

Vi foreslår at emnet bliver placeret under kategorien 'Mobilitet og adfærd'.